

Μια όπερα για τα πυρηνικά όπλα

Το ντοκιμαντέρ «Θαύματα υπάρχουν πολλά: Η δημιουργία του Doctor Atomic» του Τζον Ελς, στη Ρόδο

Του ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ

Πόσο κοντά μπορεί να βρίσκονται η δημιουργία μιας όπερας και μιας βόμβας - και μάλιστα ατομικής; Η απάντηση βρίσκεται στο εξαιρετικό ντοκιμαντέρ «Θαύματα υπάρχουν πολλά: Η δημιουργία του Doctor Atomic» του Τζον Ελς, που προβλήθηκε τη δεύτερη μέρα του EcoFilms στη Ρόδο. Σε αυτό παρακολουθούμε μια διπλή ιστορία: το χρονικό της δημιουργίας της πρώτης ατομικής βόμβας από τον δρ Ρόμπερτ Οπενχάιμερ και την ομάδα του το 1945 και παράλληλα τη δημιουργία (ως μουσική, λιμπρέτο, σκηνοθεσία) της όπερας «Doctor Atomic» του φημισμένου Αμερικανού μουσουργού Τζον Ανταμς και του επίσης διάσημου σκηνοθέτη Πίτερ Σέλαρς (δικός τους ήταν και ο «Νίξον στην Κίνα», που είδαμε και στη δική μας Λυρική) στην Όπερα του Σαν Φραντσίσκο το 2005.

Διλήμματα

Τόσο ως σύλληψη όσο και ως πραγματώση, η ταινία του Σελς είναι σπουδαία. Επί 92 άκρως συναρπαστικά λεπτά ζούμε, από τη μία το δράμα των επιστημόνων του 1945 και από την άλλη, παράλληλα, το δράμα των καλλιτεχνών της Όπερας του Σαν Φραντσίσκο εξήντα χρόνια μετά. Οι Ανταμς-Σέλαρς εστιάζουν στα τρομακτικά διλήμματα, ηθικά και άλλα, των επιστημόνων, κυρίως

HEUTERS/DINO VOURNAS

δίου του Οπενχάιμερ και των συνεργατών του, ο Σελς αφηγείται αριστοτεχνικά μια κορυφαία στιγμή της σύγχρονης ιστορίας (πώς φτάσαμε στο «Μικρό Αγόρι» της Χιρόσιμα) και την ίδια στιγμή, την αγωνία του δημιουργού, όχι μόνο τον μόχθο αλλά και τον φόβο μπροστά στο τελικό αποτέλεσμα. Κάποια στιγμή βλέπουμε τον Οπενχάιμερ να αναρωτιέται αν ο φυσικός μπορεί να είναι ποιητής - τη στιγμή μάλιστα που αυτό που δημιουργεί μπορεί να φέρει την απόλυτη καταστροφή. Κάπως ανάλογα, οι Ανταμς-Σέλαρς αναρωτιούνται: «Μια όπερα για τα πυρηνικά όπλα; Τι είναι αυτό;» Το συνολικό αποτέλεσμα έχει πάντως μια σπάνα ποιητική.

Διαστάσεις μύθου

Κλείνοντας, μια κουβέντα για την ελληνική ταινία «Οι εραστές του Αξού» του Νίκου Λυγγούρη, που είδαμε, πάντα στο πλαίσιο του EcoFilms: πως το απλό, το καθημερινό μπορεί να πάρει διαστάσεις μύθου. Μια μέρα από τη ζωή ενός ζευγαριού ηλικιωμένων της Κρήτης, το οποίο ενώνει ένας μοναδικός έρωτας έπειτα από τόσα χρόνια, μια ουσιαστική αγάπη. Κι αυτό, κινηματογραφημένο με μεεστρία, δίχως ίχνος μελό. Μια άκρως υποκειμενική ματιά από τον Ν. Λυγγούρη που όμως μας άγγιξε και έγινε δική μας. Κι αυτό είναι ένα μεγάλο κατόρθωμα.

Ο Τζέραλντ Φίνλεϊ (Οπενχάιμερ) και η Κριστίν Τζέπσον (η σύζυγός του Κίτι) σε σκηνή από την όπερα «Doctor Atomic» των Τζον Ανταμς και Πίτερ Σέλαρς, στο War Memorial Opera House του Σαν Φρανσίσκο.

όμως του μεγαλοικού, γοητευτικού ευφυή Οπενχάιμερ, ο οποίος είναι, εξάλλου, ο «Δόκτορ Ατόμικ» του τίτλου.

Σε αυτή τη γοητευτική προσωπικότητα συγκεντρώνει την προσοχή του και ο Τζον Σελς στο ντοκιμαντέρ του. Μέσα από την υποβλητική μουσική του Ανταμς, το μινιαλιστικό μα άκρως δραστικό στήσιμο της όπερας από τον Σέλαρς, μέσα από ντοκουμέντα του 1945 και παλιές συνεντεύξεις του ι-